

Posudek oponenta disertační práce

Student: Mgr. Simona Hájková

Název práce: Vliv sportu na vybrané rysy životního stylu studentů sportovního gymnázia a všeobecného gymnázia“.

Školitel: prof. MUDr. Ivan Dylevský, DrSc.

Oponent: prof. MUDr. Ladislav Pyšný, CSc.

Obor: Prevence, náprava a terapie zdravotní a sociální problematiky dětí, dospělých a seniorů. Zdravotně sociální fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Dizertační práce přispívá k problematice zdravotně sociální problematiky u dětí a mládeže. Předložený spis má 136 stran textu a 2 přílohy na 6ti stranách. Autorka pracuje s 84 citačními zdroji, 18 je zahraničních. Členění textu a práce s citačními zdroji vycházejí, až na drobné formální chyby, z požadavků kladených na daný typ závěrečné práce, včetně doporučovaných norem ISO 7144 a 690.

V Úvodu se autorka věnuje obecně vlivu pohybu a sportu na zdraví a život naší mladé populace. Teoretická východiska se skládají z 5 částí. Vedle krátké, obecnější kapitoly Životní styl, popisují sport, doping, rizikové chování v dospívání a jeho prevenci. Kapitola Sport se skládá z částí zaměřených na definici sportu, sport v kontextu dnešní doby, jeho strukturu, sociální interakce ve sportu a vliv sportu na kvalitu života člověka. Část Doping – negativní sociální jev ve sportu popisuje tuto problematiku u dětí a mládeže, prevenci dopingů a metody i prostředky prevence. Kapitola Rizikové chování v dospívání hodnotí dospívání jako stádium mnoha změn a rizikové chování u dětí a mládeže. Zde je text zaměřen na protiprávní jednání a kriminalitu, zneužívání drog, alkoholu a další závislosti, vztahy a sex, promiskuitu, prostituci a sexuální zneužívání, extrémní i adrenalinové sporty a zábavy spojené s riskováním a další rizikové jevy. Poslední část teoretických východisek Prevence rizikového chování mladistvých hodnotí možnosti výchovy a zejména volnočasových aktivit i závažnost Syndromu rizikového chování v dospívání s možnostmi jeho prevence.

Praktická část ve svých metodologických východiscích má stanovený cíl a hypotézy práce. Jako výzkumnou metodu použila autorka dotazníkové šetření. Konstrukce vlastního

dotazníku, ověřená v předvýzkumu, vycházela z informací získaných na odborném semináři a výsledky byly statisticky zpracovány programem SPSS 15. Zjištěné výsledky jsou prezentovány ve čtyřech samostatných oblastech a v textu doplněny tabulkami významnosti a kontingenčními tabulkami. Tato část je společně s Diskuzí velice obsáhlá a přínosná. Možná pro větší přehlednost by bylo vhodnější dát některé tabulky do příloh. Zajímavé by bylo také v některých oblastech porovnat zjištění autorky s výstupy jiných výzkumných šetření a to nejen v České republice.

Závěr práce vhodně reaguje na stanovené cíle a hypotézy, kdy výstupy nejsou někdy optimistické. Na mne neblaze působí zejména zjištění, že názorové postoje, znalosti a chování jsou shodné u studentů sportovních i všeobecných gymnázií. Tedy pozitivní vliv pohybové aktivity zde není doložen.

Aktuálnost zvolené problematiky:

Práce je svým obsahem aktuální, protože zvolená problematika je nesmírně závažná, zejména v České republice málo hodnocená a podléhá změnám ve svém časovém vývoji.

Stanovené cíle doktorské disertační práce:

Stanovené cíle byly splněny za využití vhodných výzkumných instrumentů.

Nové poznatky, které byly dosaženy v doktorské disertační práci:

Práce přináší řadu nových poznatků v dané problematice. Získáváme nové informace v problematice kvality života mladé generace. Autorka přichází s novými poznatky v oblastech drogové problematiky včetně dopingu a volnočasových aktivit. Sleduje současně dynamiku vývoje názorových postojů a odlišnosti u zvolených souborů, které ukazují na možné ovlivnění pravidelnou sportovní činností.

Připomínky:

K menším negativním připomínkám bych si dovolil konstatovat toto. Autorka se pokusila zhodnotit obrovskou část problematiky života dětí a mládeže. Rozsah zaměření je tak široký, že vedl u teoretických východisek až k určité „tříštivosti“ textu. Vyskytuje se zde řada velice zajímavých oblastí, které by někdy možná vyžadovaly větší komparaci řady citačních zdrojů. Možná bylo také vhodnější, pokud by se autorka v teoretických východiscích více rozepsala o výstupech výzkumných šetření k dané problematice a to nejen v České republice. Také ač je část Diskuze rozsáhlá, chybí mi zde trošku širší tvůrčí přínost autorky k hodnocení dané problematiky.

Závěr:

Jednotlivé kapitoly teoretické i praktické /spíše empirické/ části jsou vhodně strukturované, reflektují a shrnují informace potřebné k řešení zvolené problematiky. Členění textu je tak logické a vychází z potřebných citačních zdrojů. Spis současně odpovídá požadavkům stanoveným na tento typ prací, kdy ve své struktuře vychází z doporučených mezinárodních norem ISO 7144 i 690 a používá vhodné výzkumné instrumenty i statistické hodnocení zvolených proměnných.

Přes drobnější připomínky, po zhodnocení předloženého spisu, mohu konstatovat, že splňuje všechny požadavky, kladené na tento typ závěrečné práce. Jako oponent konstatuji, že po úspěšné obhajobě dizertační práce doporučuji udělit Mgr. Simoně Hájkové vědecký titul Ph.D. v oboru Prevence, náprava a terapie zdravotní a sociální problematiky dětí, dospělých a seniorů.

Ústí nad Labem, 20. listopadu 2009

Oponentský posudek disertační práce

Oponent prof. MUDr. Miroslav Kučera, Dr. Sc

VLIV SPORTU NA VYBRANÉ RYSY ŽIVOTNÍHO STYLU STUDENTŮ SPORTOVNÍHO A VŠEOBECNÉHO GYMNÁZIA

Autor: Mgr. Simona Hájková

25.11.2009

Dizertantka si zvolila jako závěrečnou práci postgraduálního studia velice závažné a zároveň složité téma. Jedná se nejen o srovnání názorů a vztahů studentů různých typů středních škol k změně podmínek života a konkrétně k změnám životního stylu. Je to problem celospolečenský nejen u nás ale i ve světě a dokonce i v rozvojovém, který se sice začíná poněkud nesměle řešit. Je závažný zejména z hlediska prognosy a dalšího života dnešních adolescentů. I když se mnohdy problematika restringuje pouze na jeden faktor, jedná se vždy o multifaktoriální problematiku a přesně řečeno i obecně nebezpečí, které zabíjí a v budoucnu to nebude jiné více lidí nežli světová válka. Na jedné straně se bojuje proti kuřáctví, xenofobii i nedostatkům v obecně výchovné problematice, nevhodné a rizikové promiskuitě i drogové závislosti, ale ku podivu stále ještě není prioritován základní činitel a prognosticky nejzávažnější- životní styl.

Autorka je uvádí jako dominantní a ostatní negativní jevy pak jako doplňující či potvrzující hlavní téma a výzkumný záměr. Vychází z jediné možnosti zjišťování hodnot anonymními dotazníky u relativně homogenních skupin studentů. I když se zde jedná o všeobecná a sportovní gymnázia, podobné by platilo pravděpodobně zcela obecně i u studentů různých specializovaných školských zařízení- např. baletní školy, ale i konzervatoře a nakonec i jazykové a průmyslové. Z toho plyne závažnost práce a její impuls do procesu výchovy. Nelze se ovšem nezmínit o problematice zatěžování rostoucí populace různými vysoce specializovanými činnostmi, které mnohdy zaplní veškerý volný čas. Jsou tím míněny různé zájmové aktivity od doučovacích kroužků, přes jednostrannou zátěž některými hudebními nástroji až k sportovnímu tréninku prepubertální populace. A při tom by měla být umožněna studentům i volná pohybová aktivita. Pro tu bohužel často již nenalézají časový prostor.

V předložené disertaci je celkem 145 stran z čehož je 6 stran příloh, 35 stran tabulek s výsledky, 129 stran vlastního textu, 8 stran literárních odkazů (celkem 74 a 3 internetové). Je psána srozumitelným a správným českým jazykem (i když se občas nevyhnula dnešní tendenci-

nebo módě- používat dlouhé věty a souvětí) a členěna v desetinném systému do 15 kapitol.

Celá práce je složena ze dvou rozsáhlých částí, které na sebe navazují a petrifikují jak teoretické tak i praktické údaje v nich obsažené. V první jsou uvedeny teoretické, většinou literaturou ověřené údaje, ve druhé pak je podán přehled o výsledcích autorkou získaných.

Zvláště první část svědčí o pečlivosti přístupu k vlastní práci a pochopení podstaty problematiky. Je rozdělena do pěti kapitol, kde jsou uvedeny charakteristiky i význam životního stylu, posice sportu v něm začleněným – či lépe nezačleněným-, dále složitý a ne vždy veřejností i mládeží samotnou, přesně pochopený doping a jeho negativní vlivy na mladou generaci. V dalších dvou kapitolách se pak poukazuje na rizikové chování v adolescentním období a naznačují se cesty prevence negativních důsledků rizik na organismus v tomto věku. Celá část přímo vybízí k tomu, aby se celé problematice věnovala aktivita nejen z hlediska vychovatelů- rodičů i pedagogů, ale samozřejmě samotné mládeže. Nelze opominout i stále se opakující články novinářů (pokládám to dokonce za zločiny), zejména v oblasti sportu, kde zneužívání farmak se omlouvají a mnohdy dokonce se vytváří působení na společnost, které zjištěného hříšníka nejen omlouvá, ale mnohdy dokonce ochraňuje a snaží se ho popisovat jako oběť komplotu některých skupin. Zvláště negativní roli tu však hrají rozličná fit centra a pseudoposilovny. Tady bych chtěl poukázat na kandidátskou disertační práci Ladislava Pyšného, která byla obhajována na naší fakultě a vysoce oceněna vědeckou radou. Bohužel výstup byl jen v titulu a celoživotní pracovní aktivitě jmenovaného. Musím ale upozornit ještě na další velice nebezpečnou skupinu. Tou jsou farmaceutické firmy a jejich aktivní prodejní politika. Že se nejedná o nevýznamný faktor je možno prokázat na konkrétním příkladu. Při podepisování Olympijské charty proti dopingů v roce 1990 skupina tělovýchovných lékařů podala návrh na zařazení dopingových prostředků do působnosti drogového zákona. Marně.. Ovšem objektivně řečeno v listině zakázaných látek je velký podíl terapeutických prostředků, které jsou nutnou součástí komplexní i specifické léčby.

Druhá část je pak výčtem výsledků autorkou získaných. Obsahuje nejen konkrétní cíl práce, ale i hypotézy a popis metod v práci použitých i charakteristiku zkoumaného souboru. Nosnou částí jsou pak výsledky a diskuse k nim. Závěry a seznam literatury odpovídají charakteru spisu. Přílohy pak předkládají použité dotazníky a jsou tedy vhodným a konkrétním vyústěním celé práce.

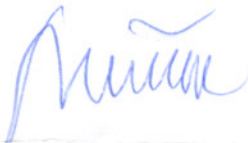
K práci mám několik připomínek a otázek:

1. Zvolené téma svým rozsahem zcela zákonitě vede k nutnosti opakovaně sledovat uváděné skutečnosti. Mám tím na mysli zejména vztahy mezi typy zátěže a formami životního stylu. To však nepokládám za nedostatek, ale za zákonitost z tématu plynoucí. Snad otázka, zda by nebylo možno některé teoretické pasáže zkrátit? Ale odpovědět si ani sám nedovedu.
2. str. 15, řádek 3: Nemohu se vyhnout poznámce k běhu Terryho Foxe. Autorka správně poukazuje na jeho jeden z nosných principů- vůle jedince. Je tu však problém multidisciplinární. Prokázat při smrtelném onemocnění něco, co je pro ostatní neřešitelné má individuální a hlavně PSYCHOLOGICKOU hodnotu. Ale každý výkon na úrovni maxima či opakovaného submaxima vede k fyziologické adaptaci na nefyziologický stimulus. A to je nebezpečné. Podobné akce byly svého času i u nás- běh maratónský pacientů po infarktu. Liga 100 a podobně,
3. str. 19 a 20.- pozitivní význam sportu je správně vyjádřen. Ale pozor na jednu skutečnost, která se čím dále více bude projevovat a také podtrhovat zde uváděná pozitiva, Obecně se mluví o nedostatku pohybu dnešní populace. Ale pozor na přesné vyjadřování: pohyb je vlastně jakákoli změna v poloze těla, orgánů či jednotlivých částí. Je vyjadřován isotonickou svalovou kontrakcí a tedy změnou délky svalového elementu. Ale existuje ještě další pohyb izometrický- kde se mění jen napětí a nikoli délka svalu. A je to také pohyb. A zároveň existuje již Berzeviem popsáný intracelulární pohyb. Ten je vlastně limitací života. Proto není přesné vyjadřování o tom, že dnešní populace má méně pohybu nežli předcházející. Pohybu má stejně (pokud má stejnou dobu spánku) ale mění se jeho charakter. Prakticky neexistuje izolovaný pohyb dynamický- viditelný a statický antigravitační. V běžném životě musí být rovnováha. A tedy se jedná o smíšený pohyb. Toto vysvětluje nárůst onemocnění či patologických stavů zejména nosného aparátu(bolesti v zádech ale i degenerativní procesy kloubní, oběhové poruchy, nepoměr příjmu a výdeje energie a podobně.
4. Ad doping.- pokládá za něj používání látek uvedených na seznamu IOC nebo i drogy? Jak to bylo vysvětleno probandům. Nejsem si jist, že mnozí si uvědomují, že na příklad léky proti katarům dýchacích cest obsahují efedrin a jsou tedy dopingem.
5. Otázka Jak se dívá autorka na funkci trestu při použití dopingových prostředků?
6. Zákaz prodávání a tedy i užívání alkoholu do 18 let je přestupek. Má autorka povědomí, že někdo z těch uživatelů je si toho vědom?
7. V souhrnu odpovědí na stanovené hypotézy není přesná formulace- co jsou návykové látky a co drogy. Chybí tu vyjádření o dopingových látkách u studentů sportovních gymnasií. Zřejmě se nemyslí drogy, ale dopingové prostředky.
8. Nerozumím úvodním tabulkám str. 73., 89, 97. 101. 145.

Závěr:

Posuzovaná disertační práce se zabývá závažnou problematikou životního stylu studentů dvou typů gymnasií. Na základě rozsáhlé dotazníkové akce prokazuje nutnost cíleného zaměření se zejména na propagaci správného životního stylu a zároveň na prevenci používání návykových látek, dopingových prostředků a nakonec i drog. Dotkla se i funkce sportu jako vysoce cenné formy pohybové aktivity s využitím jak motivačního náboje tak možnosti cíleného působení na kompensaci některých jednostranných činností (sezení u počítačů). Svou formou i obsahem, volbou tématu i komplexností zpracování prokázala schopnost racionální a vysoce odborné práce a tím naplňuje podmínky pro získání vědeckého gradu PHD .

Proto přes některé drobné připomínky v oponentském posudku uvedené, a v diskusi pak vysvětlené doporučuji, aby byla přijata jako podklad k udělení titulu PhD v oboru Prevence, náprava a terapie zdravotní a sociální problematiky dětí, dospělých a seniorů.

Prof. MUDr. Miroslav Kučera, Dr.Sc.
Klinika rehabilitace a tělovýchovného lékařství
2. Lékařská fakulta
Univerzita Karlova a Fakultní nemocnice Praha 5-Motol
V Úvalu 85
15006 Praha 5

Posudek oponenta disertační práce

Student : Mgr. Simona H Á J K O V Á

Název práce: Vliv sportu na vybrané rysy životního stylu studentů sportovního gymnázia a všeobecného gymnázia.

Školitel: Prof. MUDr. Ivan DYLEVSKÝ, DrSc.

Oponent: Doc. MUDr.PaedDr. Jan Kálal, CSc.

Hodnocení.

Aktuálnost zvolené problematiky:

Autorka práce si zvolila téma, jehož sociální závažnost je vysoká. Problematika je natolik závažná, že byla v tomto roce projednávána v Parlamentu ČR. Svědčí to o narůstajících problémech při výchově mládeže.

V teoretické části, která tvoří zhruba 1/3 textu v úvodní kapitole Sport jej podrobně definuje, rozebírá jeho filozofii a společenskou úlohu. Ve druhé kapitole Doping poukazuje na jeho všeobecnou nebezpečnost. Ve dvou dalších kapitolách pojednávajících o rizikovém chování v dospívání a jeho prevenci, se podrobně zabývá všemi negativními jevy. Přináší podrobný výčet typů rizikového chování mladistvých. Rozebírá příčiny a důsledky asociálního a antisociálního jednání jedinců v této věkové kategorii. Poukazuje na problematické vztahy mezi mladými, konstatuje jaké jsou příčiny incidence sexuálních aktivit a snižování věku zúčastněných. Zmiňuje se o příčinách promiskuity, prostituce a sexuálního zneužívání. Snaží se zde zachytit příčiny těchto negativních jevů. Dále se zde zabývá problematikou extrémních a adrenalinových sportů a dalšími rizikovými jevy ze sféry psychických onemocnění. Poruchy příjmu potravy a její ekvivalenty mohou mít pro mladistvé až fatální důsledky.

Stanovené cíle doktorské disertační práce:

Cílem práce bylo srovnání postoje středoškoláků k této závažné problematice. Jednalo se o studenty čtyř gymnázií v hlavním městě. Byla sledovány dvě kohorty dospívajících, studentů gymnázií s všeobecným zaměřením a frekventantů stejně postavených škol se zvýšenou sportovní aktivitou.

Nové poznatky, které byly dosaženy v doktorské disertační práci:

Po analýze dotazníků autorka konstatuje, že nelze potvrdit první hypotézu, která předpokládala, že studenti sportovních škol budou mít negativní vztah k užívání škodlivých látek. Zdůrazňuje, že mladá generace je ohrožena bez ohledu na zájmy a prožívání volného času. Tedy, že sportující projevují stejnou afinitu k těmto látkám jako ostatní, nesportující studenti. Toto závažné zjištění by mělo vést k účinnější edukaci mládeže. Dalším novým poznatkem vyplývajícím z této práce je to, že současná mladá generace toleruje návykové látky. O tom jsou i zmínky v citované literatuře. Ostatní čtyři autorkou stanovené hypotézy se studiem získaných údajů potvrdily. Přínosem práce je to, že se pokusila na poměrně rozsáhlé skupině studentů zjistit stav v oblasti užívání návykových látek.

ZÁVĚR:

Předložený spis, jak svým rozsahem, tak i zpracováním a kritickým hodnocením dosažených výsledků splňuje požadavky kladené na disertační práci. Po podrobném studiu spisu a zhodnocení výsledků doporučuji práci k obhajobě na udělení titulu PhD. v oboru Prevence, náprava a terapie zdravotní a sociální problematiky dětí, dospělých a seniorů.

Místo vypracování a datum: Kraselov 30.11.2009

Podpis:

